

**TRAINING FUTURE EDUCATORS IN SOCIALIZATION
OF PRE-SCHOOL CHILDREN**

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Олексій Листопад

доктор педагогічних наук, професор
E-mail: alex.listopad@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3121-324X
Державний заклад «Південноукраїнський
національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», Україна

Oleksii Lystopad

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor,
E-mail: alex.listopad@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3121-324X
State institution «South Ukrainian National
Pedagogical University named after
K. D. Ushynsky», Ukraine

Ірина Мардарова

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: irisska.ika17@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8899-2830
Державний заклад «Південноукраїнський
національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського», Україна

Iryna Mardarova

PhD of Pedagogical Sciences,
Associate Professor
E-mail: irisska.ika17@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8899-2830
State institution «South Ukrainian National
Pedagogical University named after
K. D. Ushynsky», Ukraine

ABSTRACT

The article highlights the problem of training future educators in universities while teaching the discipline «Theory and Practice of Child's Socialization». The concept of «training future educators in socialization of pre-school children» is considered as a purposeful process of forming ideas about the possibilities and methods of children's socialization and adaptation to the conditions of pre-school education, developing their practical abilities and skills to implement individual programs of pre-schoolers' socialization. The training result outlines readiness of future educators for pre-school children's socialization, which is defined as a new formation in personality's development. It provides using methods and technologies of pre-schoolers' socialization in pre-school educational establishments.

The formation features of future educators' readiness for socialization of pre-school children were diagnosed. The structural components (cognitive, operational, motivational and evaluative) of future educators' readiness for socialization of pre-school children with the appropriate indicators were determined. Some examples of diagnostic methods for determining the levels of future educators' readiness for socialization of pre-school children were given. The diagnosis was carried out before and after having classes in «Theory and Practice of Child's Socialization». The methods of training future educators in socialization of pre-school children were described.

Some examples of forms, methods, technologies of work with students were introduced, the individual research task was specified: the project (in the form of presentation) aimed at the development and substantiation of the author's individual program of socialization (or

adaptation) of little children or pre-schoolers (junior, intermediate and senior). To determine the significance of difference between the proficiency levels of future educators' readiness for socialization of pre-school children before and after classes in «Theory and Practice of Child's Socialization», we used a multifunctional criterion – Pearson's chi-squared test (χ^2). It was proved that the implementation of this technique had provided the increase in future educators' readiness for socialization of pre-school children.

Key words: socialization, social and civic competence, pre-school children, training of future educators, theory and practice of child's socialization, readiness of future educators for socialization of pre-school children.

Інтеграція освітньої системи України до європейського співдружного простору ставить вимоги до процесу соціалізації особистості в демократичне, правове суспільство. Система дошкільної освіти посилює увагу до особистості дитини як суб'єкта життєдіяльності, спричиняє формування у дитини соціально-громадянської компетентності та ставить завдання ефективної її адаптації до умов закладу дошкільної освіти. Процес соціалізації дошкільників відбувається під час формування їх світогляду, завдяки якому вони визначають своє місце в довкіллі, відчують, гармонійно сприймають і оцінюють його. Про це, зокрема, зазначається в новій редакції державного стандарту дошкільної освіти: «результат сформованості соціально-громадянської компетентності засвідчує ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав і прав інших, наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми та вмінь дотримуватись правил в соціально-громадянському просторі, а також ціннісне ставлення та повагу до культурних надбань українського народу, представників різних національностей і культур» (БКДО, 2021: 17). Згідно з цим, одним з основних завдань постає цілеспрямована підготовка майбутніх вихователів до результативної соціалізації дошкільників, формування в них любові до Батьківщини, бажання брати посильну участь у соціальних явищах і подіях та бути готовими до навчання в Новій українській школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш ґрунтовно проблеми соціалізації та адаптації дошкільників представлено в працях: Л. Варяниці, С. Васильєвої, Н. Гавриш, С. Єманової, Н. Захарової, Т. Захарової, Т. Зінченко, В. Луценко, О. Максимової, С. Михальської, В. Рагозіної, А. Рилєєвої, Л. Тарабасової, А. Толмачової, І. Тукач, О. Шишової, М. Maleki, A. Mardani, M. Vaismoradi та ін. Проблеми готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей розглянуто у працях: А. Аніщук, О. Богініч, О. Буракової, Л. Зданевич, Н. Кічук, О. Косаревої, Ю. Косенко, Г. Марчук, С. Матвієнко, І. Рогальської-Яблонської, Н. Сайко, О. Саприкіної, М. Федорової, О. Шорохової, Н. Bassett, S. Denham, B. Tarman та ін.

Незважаючи на численні дослідження з означеної проблеми, залишається недостатньо вивченими питання формування готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей в умовах сучасної модернізації дошкільної освіти, що породжує низку суперечностей перед:

- зростаючими потребами суспільства щодо формування соціально-громадянської компетентності дошкільників і готовністю майбутніх вихователів до здійснення цього процесу;
- необхідністю вдосконалення підготовки майбутніх вихователів до використання методик соціалізації дошкільників та потребою в створенні необхідних умов формування готовності майбутніх вихователів у педагогічних закладах вищої освіти.

Значущість окресленої проблеми зумовлює необхідність розглянути зміст підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дошкільників, оскільки дана підготовка включає в себе не тільки теоретичний складник, а й цілеспрямовану практичну підготовку в закладах дошкільної освіти. А. Аніщук зазначає, що «одним із завдань фахової

підготовки майбутніх педагогів є формування соціально активного вихователя, який перебуває у постійному пошуку ефективних і раціональних методів освітньо-виховного процесу, спрямованого на соціалізацію особистості» (Аніщук, 2009: 233).

У зв'язку з цим, І. Рогальська-Яблонська підкреслює, що «видається важливим: сформулювати у майбутніх вихователів нове розуміння сучасного дитинства як соціокультурної цінності суспільства; забезпечити усвідомлення сучасними фахівцями дошкільної освіти знань про дитину в особистісно-середовищному контексті, формування умінь і навичок, необхідних педагогам у сфері соціально-виховної практики та оволодіння методикою соціалізації особистості у дитинстві; виробити уміння давати педагогічну оцінку соціальним процесам; реалізовувати соціально-педагогічний супровід процесу соціалізації особистості в дошкільному дитинстві та передбачати його наслідки» (Рогальська-Яблонська, 2014: 391).

Метою даної статті є висвітлення основних шляхів професійної підготовки майбутніх вихователів до здійснення процесу соціалізації дітей дошкільного віку в умовах ЗДО.

Для реалізації мети поставлено такі завдання: визначити й описати компоненти готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку; провести діагностику сформованості рівнів готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку, апробувати методику підготовки студентів до соціалізації дітей дошкільного віку під час викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини».

Виклад основного матеріалу дослідження. Діагностування особливостей формування готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку було проведено на базі факультету дошкільної педагогіки та психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Усього в діагностуванні, що проходило впродовж 2020 р. було охоплено 48 студентів другого року навчання освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Діагностування проводилося до та після проведення занять з навчальної дисципліни ОК19 «Теорія і практика соціалізації дитини».

Зазначимо, що підготовку майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку розглядаємо як цілеспрямований процес формування уявлень про можливості і способи соціалізації і адаптації дітей до умов ЗДО, навчання їх практичних умінь та навичок упровадження індивідуальних програм соціалізації дітей дошкільного віку. Результатом підготовки виступає готовність майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку, яка є новоутворенням у структурі особистості, що забезпечує використання методик і технологій соціалізації дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти. Готовність майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку виявлено через когнітивний, мотиваційно-оцінювальний і операційний компоненти. Сформованість кожного з компонентів конкретизувався рядом показників.

Когнітивний компонент: розуміє специфіку організації процесу соціалізації дошкільників та основні напрями роботи відповідно до їх вікових особливостей соціально-особистісного розвитку; обізнаний із формами, методами і засобами соціально-педагогічної роботи з дошкільниками в умовах ЗДО; знає особливості надання індивідуальної допомоги в процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Операційний компонент: вміє здійснювати пошукову діяльність, систематизувати і упорядковувати інформацію про процеси соціального виховання і розвитку дошкільників, аналізувати програми, методики і технології організації процесу соціалізації дітей раннього і дошкільного віку в умовах ЗДО і сім'ї; вміє визначати рівні сформованості соціально-громадянської компетентності дошкільників, враховувати отримані дані при виборі методик і технологій соціалізації та адаптації дитини до умов ЗДО; вміє розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку,

**Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного
університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.**

самостійно організовувати педагогічний супровід/корекційну роботу з метою соціалізації дитини дошкільного віку; володіє навичками соціальної комунікації, вміє використовувати прийоми попередження та протидії булінгу і кібербулінгу.

Мотиваційно-оцінювальний компонент: може оцінити конфліктну ситуацію при взаєминах суб'єктів освітнього процесу, знайти вихід; бажає діяти відповідно до соціальних морально-етичних і правових норм у роботі з дітьми та батьками, дискутувати щодо проблем соціалізації і адаптації дошкільників у соціальне середовище.

Були використані діагностичні методики: «Анкета для вихователів» Н. Захарової (Захарова, 2010: 194), «Характеристика результатів самоаналізу особистісної компетентності майбутніх вихователів» С. Матвієнко (Матвієнко, 2012: 102), тестування «Хто я?» Л. Тарабасової (Тарабасова, 2016: 21), методика виявлення «Комунікативних та організаторських схильностей» (КОЗ-2) (Белей, 2014: 82), «Регулювання конфліктів за К. Томасом» (Белей, 2014: 106), Діагностика «Комунікативної толерантності» В. Бойко (Белей, 2014: 132), тест на виявлення «Потреби у спілкуванні» (Белей, 2014: 129), «Опитувальник для визначення індексу емпатійності» (Белей, 2014: 136), «Шкала самооцінки Ч. Спілбергера» (Белей, 2014: 143), «Шкала рівнів кваліфікації вихователів» Н. Сайко (Сайко, 2020: 217), вправи і завдання, для студентів щодо проведення соціалізації дошкільників Н. Сайко (Сайко, 2020: 221).

Відповідно до цього, діагностування рівнів сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку проводилося до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини». Отримані результати діагностики сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку до проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» засвідчили, що достатній рівень продемонстрували – 25,0% студентів, середній рівень у – 33,33% студентів, низький рівень показали – 41,67% студентів.

Формування готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку здійснювалась у рамках навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини». Метою навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з теорією і технологією соціалізації дитини в умовах закладу дошкільної освіти, особливостями її педагогічного супроводу з метою регуляції соціальної поведінки у довкіллі.

Очікувані програмні результати навчання.

- бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.
- мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей.
- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.
- розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Разом із тим, у результаті освоєння студентами дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» повинні бути сформовані визначені освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта», галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, затвердженою Міністерством освіти і науки України, наступні компетентності (інтегральна, загальні, спеціальні), а саме:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку із застосуванням теорії і методики дошкільної освіти в типових і невизначених умовах закладів дошкільної освіти загального, спеціалізованого типу і сім'ї;

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність до міжособистісної взаємодії;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації;

- здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага);

- здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі);

- здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими;

- здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки;

- здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку;

- здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей;

- здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу;

- здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами;

- здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Відповідно до цього, використовували наступні форми роботи зі студентами з метою формування готовності до соціалізації дітей дошкільного віку: лекційні заняття з комп'ютерною підтримкою (презентації, відеоролики, вебінари), наприклад: поняття «соціалізація», «соціально-особистісний розвиток», «соціальний досвід» і «соціальна поведінка», становлення дитини як соціальної особи, фактори, види, агенти і механізми соціалізації дитини; практичні заняття (наприклад «Особливості соціалізації дошкільників у різних групах ЗДО», «Соціалізація дошкільників з особливими освітніми потребами», «Робота з дітьми з асоціальною поведінкою» тощо). У тому числі, використовували наступні методи та технології навчання, а саме: метод шести капелюхів мислення Едварда де Боно (Lystopad, Mardarova, Kuk, 2017: 93), технологію «мапа розуму» (наприклад, «Дитячі співтовариства у соціалізації дошкільників», «Етапи (стадії) соціалізації», «Соціальні інститути соціалізації дитини-дошкільника» тощо), дискусії «Дитинство – соціально-культурний феномен», «Технології формування здатності дітей до адаптації», «Проблеми гендерної соціалізації дошкільників», «Взаємодія ЗДО з сім'єю і НУШ з метою соціалізації дошкільників» тощо, диспути «Авторські технології, методики і програми соціалізації дитини: переваги і недоліки», «Форми взаємовідносин дітей і дорослих», «Діагностичні методики визначення рівнів соціалізованості дітей: переваги і недоліки».

В процесі підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку студенти розв'язували проблемні ситуації. Студентам були запропоновані наступні типи

**Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного
університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.**

ситуацій: 1) ситуація-проблема (опис ситуації, що містить протиріччя, рішення якого необхідно знайти і аргументувати); 2) ситуація-оцінка (опис ситуації і прийнятих заходів, які необхідно критично проаналізувати); 3) ситуація-вправа (використання спеціальної літератури, довідників тощо). При виборі проблемних ситуацій були використані наступні підходи: ситуація повинна була відповідати змісту підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку і особливостям майбутньої професійної діяльності; ситуація повинна була відображати реальний професійний сюжет вихователя ЗДО; ситуація повинна була містити достатню кількість інформації для постановки проблеми; в ситуації повинні були представлені як позитивні, так і негативні приклади з професійної діяльності вихователя ЗДО; ситуація мала бути представлена цікаво і доступно для розуміння майбутніх вихователів; проблема не повинна була містити підказок відносно вирішення поставленої проблеми; аналіз конкретних ситуацій повинен був прищеплювати навички, необхідні в подальшій професійній діяльності.

Крім того студенти, готували і захищали навчальний проєкт: розробка та обґрунтування авторської індивідуальної програми соціалізації (або адаптації) дітей раннього чи дошкільного (молодшого, середнього і старшого) віку. Проєкт розроблявся у формі презентації, що допомагало студентам формувати навички використання комп'ютерних технологій у навчальній і майбутній професійній діяльності (Lystopad, Mardarova, Расу, 2017: 24). У дослідженні основна ідея методу проєктів полягала в його прагматичній спрямованості на результат, який мав бути отриманий при вирішенні теоретичної або практичної проблеми відносно підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. Для цього вчили студентів самостійно мислити, приймати рішення, використовуючи для цієї мети знання з різних галузей, уміння прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів рішення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Використання запропонованих форм роботи зі студентами створювало сприятливі умови для самооцінки (рефлексії) і оцінки студентами один одного. Організація спільної пізнавальної діяльності сприяла створенню сприятливої атмосфери в групі, умов для активізації потенційних можливостей і формування готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку.

Проведені заняття з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» зафіксували наявність достатнього рівня сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку в 54,16% студентів; середній рівень готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку виявився у в 29,17% студентів; разом із тим, низький рівень готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку було визначено лише у 16,67% студентів. Відмітимо, що навчальний матеріал дисципліни, що вивчався, давав фундаментальну основу для підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку.

Визначаючи достовірність відмінності між рівнями сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» використовували багатофункціональний критерій згоди χ^2 – Пірсона, один з провідних непараметричних критеріїв згоди.

Зазначимо, що багатофункціональний критерій згоди χ^2 – Пірсона застосовується в дослідженні як розрахунок згоди емпіричного розподілу і передбачуваного теоретичного. Перевага багатофункціонального критерію згоди χ^2 – Пірсона полягає в тому, що він дозволяє зіставляти розподіли ознак, представлених в будь-якій шкалі.

Перевірялася нульова гіпотеза (H_0) про відсутність відмінностей між теоретичним і емпіричним розподілами. За нульову гіпотезу (H_0) приймалася гіпотеза, що показники сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини»

**Scientific Bulletin of the Izmail State University of Humanities.
Section Pedagogical Sciences. Issue 49**

достовірно не відрізняються між собою.

У випадку непідтвердженої нульової гіпотези (H_0) приймалася альтернативна гіпотеза (H_1) – показники сформованості компетентності до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» достовірно відрізняються між собою.

Розрахунок емпіричних значень багатофункціонального критерію згоди χ^2 Пірсона поданий в таблиці 1.

Таблиця 1

**Розрахунок критерію χ^2 при зіставленні розподілів сформованості готовності
майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку
до і після проведення занять**

№	Емпірична частота	Теоретична частота	$(f_E - f_T)$	$(f_E - f_T)^2$	$(f_E - f_T)^2 / f_T$
1	25,00	39,58	-14,58	212,58	5,371
2	54,16	39,58	14,58	212,58	5,371
3	33,33	31,25	2,08	4,33	0,139
4	29,17	31,25	-2,08	4,33	0,139
5	41,67	29,17	12,5	156,25	5,357
6	16,67	29,17	-12,5	156,25	5,357
Сума	200	200	-	-	21,734

З таблиці 1 емпіричне значення критерію $\chi^2_{\text{Емп}} = 21,734$. Критичні значення χ^2 при $v=2$. Критичні значення для багатофункціонального критерію згоди χ^2 – Пірсона для знайденого кількості ступенів свободи 5,991 ($p \leq 0,05$) 9,21 ($p \leq 0,01$). Отримане значення більше критичного, а значить, (H_0) нульова гіпотеза відкидалася і приймалася (H_1) альтернативна гіпотеза. Матеріали здійсненого дослідження дозволяють узагальнити, що показники сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» достовірно відрізняються між собою.

Висновки. У зв'язку з викладеним, є підстави вважати, що вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» забезпечує формування готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. Студенти оволодівають знаннями та вміннями здійснення пізнавально-пошукової діяльності щодо процесів соціального виховання і розвитку дошкільників, можуть розробляти і застосовувати індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку, діагностувати конфліктні ситуації при роботі з дітьми, попереджати і протидіяти боулінгу, організовувати педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами та асоціальною поведінкою, організовувати роботу з батьками та взаємодіяти з педагогами нової української школи.

Перспектива подальших наукових розробок. Теоретичне обґрунтування моделі реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку; розробка дидактико-методичних та інформаційно-технологічних засад педагогічного забезпечення даного процесу.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Аніщук А. М. Професійна підготовка удк підготовка майбутніх вихователів до здійснення соціалізації дошкільника. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2009. № 6. С. 231-234.

Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція. *Міністерство освіти і науки України*: сайт. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi->

**Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного
університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 49.**

osviti-nova-redakciya (дата звернення 28.01.2021)

Белей М. Практикум з психодіагностики. Івано-Франківськ : Приватний підприємець Бойчук А.Б., 2014. 156 с.

Захарова Н. М. Адаптація дітей дошкільного віку до сучасного соціального простору: монографія. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 218 с.

Матвієнко С. І. Методика формування у дошкільників соціальної компетентності навч.-метод. посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 116 с.

Рогальська-Яблонська І. П. *Підготовка майбутніх вихователів до супроводу соціалізації дошкільників на матеріалах спецкурсу «Актуальні проблеми сучасного дитинства. Педагогічні науки: збірник наукових праць. 2014. Т. 1. № 65. С. 390-395.*

Сайко Н. О. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку: монографія. Полтава: ПІЕП, 2020. 247с.

Соціалізація дітей старшого дошкільного віку в умовах ДНЗ: монографія / Н. Гавриш, О. Рейпольська та ін.; за заг.ред. О. Рейпольської. К. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 280 с.

Тарабасова Л. Г. Виховуємо соціально компетентного дошкільника. Дніпропетровськ: КНВЗ «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», 2016. 30 с.

Denham Susanne Ayers, Bassett Hideko Hamada Early childhood teachers' socialization of children's emotional competence. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*. 2019. Vol. 12. No. 2. P. 133-150

Lystopad Oleksii, Mardarova Iryna, Kuk Tomash Forming Students' Motivation For Creativity By Means of Edward De Bono's «Six Thinking Hats» Technique. *Наука і освіта: науково-практичний журнал*. 2017. № 8/CLXI. С. 93–96.

Lystopad Oleksii, Mardarova Iryna, Racu Igor The Formation of Future Preschool Teachers' Competence Required for Using Computer Technology. *Наука і освіта: науково-практичний журнал*. 2017. № 5/CLVIII. С. 24–27.

REFERENCES

Anishchuk A. M. (2009). Profesiina pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do zdiisnennia sotsializatsii doshkilnyka [Professional training of future educators for the socialization of preschoolers]. *Naukovi zapysky Nizhynskoho derzhavnoho universytetu imeni Mykoly Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky*. [Research Notes. Series «Psychology and Pedagogy Research» (Nizhyn Mykola Gogol State University)]. № 6. P. 231-234 [in Ukrainian].

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Ministry of Science and Education of Ukraine]. *Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (derzhavnyi standart doshkilnoi osvity): nova redaktsiia*. [Basic Component of Preschool Education (State Standard of Preschool Education): New Edition]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osvity-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>. Cited: 28 January, 2021 [in Ukrainian].

Belei M. (2014). Praktykum z psykhotiahnostyky. [Workshop on Psychodiagnostics]. Ivano-Frankivsk: Pryvatnyi pidpriemets Boichuk A. B. [in Ukrainian].

Zakharova, N. M. (2010). Adaptatsiia ditei doshkilnoho viku do suchasnoho sotsialnoho prostoru. [Adaptation of Preschool Children to the Modern Social Space]. Donetsk: vyd-vo «Noulidzh» [in Ukrainian].

Matviienko S. I. (2012). Metodyka formuvannia u doshkilnykiv sotsialnoi kompetentnosti. [Methods of Developing Pre-schoolers' Social Competence]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].

Rohalska-Iablonska I. P. (2014). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do suprovodu sotsializatsii doshkilnykiv na materialakh spetskursu «Aktualni problemy suchasnoho dytynstva. [Training Future Educators to Support Pre-Schoolers' Socialization on the Materials of the Special Course «Actual Problems of Modern Childhood»]. *Pedahohichni nauky*. [Pedagogical

Sciences]. Vol. 1., № 65. P. 390-395 [in Ukrainian].

Saiko N. O. (2020). Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do sotsializatsii ditei doshkilnoho viku. [Professional and Pedagogical Training of Future Educators for Socialization of Preschool Children]. Poltava: PIEP [in Ukrainian].

Havrysh N., Reipolska O., et al. (2018). Sotsializatsiia ditei starshoho doshkilnoho viku v umovakh DNZ. [Socialization of Senior Pre-schoolers under Conditions of Preschool Educational Institution]. K. Kropyvnytskyi: Imeks-LTD [in Ukrainian].

Tarabasova L. H. (2016). Vykhovuemo sotsialno kompetentnoho doshkilnyka [We bring Up a Socially Competent Pre-Schooler]. Dnipropetrovsk: KNPVZ «Dnipropetrovskyi oblasnyi instytut pisliadyploumnoi pedahohichnoi osvity» [in Ukrainian].

Denham S. A., & Bassett H. H. (2019). Early Childhood Teachers' Socialization of Children's Emotional Competence. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*. Vol. 12, №2. P. 133-150. [In English]

Lystopad O., Mardarova I., & Tomash, Kuk (2017). Forming Students' Motivation For Creativity By Means of Edward De Bono's «Six Thinking Hats» Technique. *Nauka i osvita: naukovopraktychnyi zhurnal [Science and education: scientific and practical journal]*. № 8/CLXI. P. 93-96. [In English]

Lystopad O., Mardarova I., & Racu I. (2017). The Formation of Future Preschool Teachers' Competence Required for Using Computer Technology. *Nauka i osvita: naukovopraktychnyi zhurnal [Science and education: scientific and practical journal]*. № 5/CLVIII. P. 24-27. [In English]

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлена проблема підготовки майбутніх вихователів у вищій при викладанні навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини». Розглянуто поняття «підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку» як цілеспрямований процес формування уявлень про можливості і способи соціалізації і адаптації дітей до умов ЗДО, навчання їх практичних умінь та навичок упровадження індивідуальних програм соціалізації дітей дошкільного віку. Результатом підготовки окреслено готовність майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку, яку визначено як новоутворення у структурі особистості, що забезпечує використання методик і технологій соціалізації дошкільників в умовах закладу дошкільної освіти.

Проведене діагностування особливостей формування готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. Визначено компоненти сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку (когнітивний, операційний, мотиваційно-оцінювальний) із відповідними показниками. Наведено приклади діагностичних методик задля визначення рівнів сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. Діагностування проводилося до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини». Описано методику підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку. Подано приклади форм, методів, технологій роботи зі студентами, наведене індивідуально науково-дослідне завдання - проєкт (у вигляді презентації): розробка та обґрунтування авторської індивідуальної програми соціалізації (або адаптації) дітей раннього чи дошкільного (молодшого, середнього і старшого) віку. Для визначення достовірності відмінності між рівнями сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку до і після проведення занять з навчальної дисципліни «Теорія і практика соціалізації дитини» використовувався багатофункціональний критерій згоди χ^2 – Пірсона. Доведено, що реалізація даної методики забезпечила підвищення сформованості готовності майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку.

Ключові слова: соціалізація, соціально-громадянська компетентність, діти дошкільного віку, підготовка майбутніх вихователів, теорія і практика соціалізації дитини, готовність майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку.